

İşıqlı sabahlar üçün, parlaq bir gələcək üçün,
çiçəklənən millət üçün, səsi dünyaya yayılacaq bir
gənclik üçün, **düşünərək yaşayanlar üçün**, xoşbəxt bir
ailə üçün, sevincli qəlblər üçün, gülən üzler üçün,
həyat səhifələrimizi parlaq imza sahiblərinin
qələmi ilə yazmaq üçün

parlaq imzalar

Kitabın sahibi: _____

Oxu tarixi: _____

Ürək ver:

6 №-li PALATA

ANTON ÇEXOV

Rus dilindən tərcümə:

Zahid Sarıtorpaq

Koordinator:	Amin
Redaktor:	Toğrul MUSAYEV
Korrektor:	Turac ELDARQIZI
Tərtibatçı:	İsmayıl SÜLEYMANLI
İllüstrator:	Leyla NOVRUZOVA
Cildin dizayneri:	Ramin HƏSƏNƏLİZADƏ

Антон Павлович Чехов
ПАЛАТА № 6

Anton Pavloviç Çexov
6 №-li PALATA

Bakı, “Parlaq İmzalar” Nəşriyyatı – 2022, 136 səh. / II nəşr

© Русская мысль / 1892

© Parlaq İmzalar MMC / 2019

Kitabın bütün hüquqları qorunur. İcazəsiz olaraq hər hansı vasitə ilə nəşri və yayımlanması qadağandır.

Parlaq İmzalar Nəşriyyatı | 83
Yoldaş seriyası | 1

www.parlaqimzalar.az
info@parlaqimzalar.az
f @ /parlaqimzalar
0559697259 / 0559897259

Mətbəə: “AVE PRINT” MMC
Çap tarixi: 10.09.2022
Sifariş: 41(14)/22

Anton Çexov 1860-cı il yanvarın 29-da Taqanroq şəhərində anadan olub. 1879-cu ildə Moskva Universitetinin tibb fakültəsinə daxil olub. 1884-cü ildən başlayaraq yazıçı müxtəlif xəstəxanalarda həkim vəzifəsində işləyib. İlk iki hekayələr toplusu – “Rəngarəng hekayələr” və “Ala-qaranlıqda” 1886-1887-ci illərdə çap olunub.

Çexov 26 il ərzində irili-xırdalı 900-ə yaxın əsər yazıb. Onlardan bir neçəsi dünya ədəbiyyatının klassikasına çevrilib: hekayələrindən “6 №-li palata”, “Qılaflı adam”, “Məmurun ölümü”, “Qüssə”, “Qara rahib”; pyeslərindən “Albalı bağı”, “Üç bacı”, “Qağayı” və s.

Yazıçı 1901-ci ildə aktrisa Olqa Knipperlə ailə həyatı qurub. 1904-cü ildə yoldaşı ilə birlikdə Badenveyler kurtortuna mülicəyə gedib və orada da dünyasını dəyişib.

Zahid Sarıtorpaq 1957-ci il mayın 11-də Şamaxı şəhərində anadan olub. 1981-87-ci illərdə Moskvada M. Qorki adına Ədəbiyyat institutunda təhsil alıb. “Üfürülmüş çırağın ruhu”, “Tək işığın haləsi” şeirlər kitabının və “Əlifba bayramında qətl”, “Dərdin sarı çəpkəni”, “Kül”, “Qarğa marşrutu”, “Quşların intiharına ağlamayın”, “Köhnə mücrüyə elegiya” romanlarının müəllifidir.

Zahid Sarıtorpaq ingilis klassiki Con Miltonun “İtirilmiş cənnət” və “Qaytarılmış cənnət” epopeyalarını, Artur Rembonun, Fransua Moriakin seçilmiş əsərlərini tərcümə edib. Bundan əlavə, V. Skott, C. Coys, M. Prust, Qöte, C. Steynbek, B. Pasternak və bir sıra başqa dahiələrin əsərlərindən nümunələr onun tərcüməsində Azərbaycan dilində işıq üzü görüb.

I

Xəstəxananın həyətinə dörd tərəfini ayıpəncəsi, gicitkən və çətənə kolları bürümüş kiçik bir fligel¹ var. Onun dəmir damı pas atıb, novçalarının yarısı qırılıb-tökülüb, kandarındakı çürümüş pillələri ot-alaf basıb, divarlarında isə yalnız suvağın izləri qalıb. Üzü xəstəxanaya baxan bu tikilinin arxası çölə tərəfdir. Üstünə mismarlar vurulmuş bozumlu hasar fligeli çöldən ayırır. İti ucları üzüyuxarı çalınmış bu mismarlar da, hasar da, elə bu fligelin özü də yalnız lənətə gəlmiş xəstəxana, həbsxana tikililərinə məxsus miskin və kədərli bir görkəmdədir.

Gicitkənin dalayıb-yandırmasından qorxmursunuzsa, onda fligelə aparın bu dar cığırla gedək və içəridə nələr baş verdiyinə bir nəzər salaq. Birinci qapını açıb dəhlizə giririk. Burada divarın dibində, sobanın yanında xəstəxana tör-töküntüləri qalaqlanıb. Döşəklər, köhnə, cırıq xalalar, şalvarlar, göy zolaqlı yararsız köynəklər, yırtıq ayaqqabılar – bütün bu köhnə-kürüş şeylər üst-üstə yığılıb, əzilib, bir-birinə qarışıb çürüyür və ətrafa kəşif qoxu yayır.

1 Əsas binanın yanında tikilmiş ev və ya əlavə tikili – Tərc.

Gözətçi Nikita damağında çubuq daim bu tör-töküntünün üstünə sərələdir. O, sıırıqlısının güləbətini, baftası çoxdan pas atıb saralmış, ordudan tərxis olunmuş keçmiş bir əsgərdir. Sallaq qaşlı, sərt cizgili acıqlı sifətindən və qıpqırmızı pörtmüş burnundan çoban itinə oxşayır. Bəstəboy, arıq bədəninin damarları çıxmış zəhmli görkəmi və iri, yekəpər yumruqları var. Nikita sadələvh, avam, üzüyola, küt zümreyə məxsus birisidir. Belələri dünyada hər şeydən çox nizam-intizamı sevir və bu əqidədədirlər ki, ona əməl etməyənlər lazımınca çırpılmalıdırlar. O, əlinə keçən hər şeylə adamların sifətinə, sinəsinə, kürəyinə vurur və inanır ki, belə eləməsə, burada qayda-qanun yaratmaq olmaz.

Dəhlizdən keçəndən sonra fligelin özü boyda böyük və geniş bir otağa daxil olursunuz. Burada divarlar bulanıq-mavi rənglə boyanıb, bacasız daxmalardakı kimi tavan his içindədir, belə məlum olur ki, burada qışda sobalar tüstü buraxır və otaqda dəm olur. Barmaqlıqları içəridən vurulduğuna görə pəncərələr eybəcər görünür. Döşəmə bozarıb və köhnəlib. Buradan turşumuş kələm, piltə yanığının iyi, taxtabiti və ammiak qoxusu gəlir, ilk dəqiqələrdə bu üfunət sizdə elə təəssürat yaradır ki, sanki tövləyə daxil olmuşunuz.

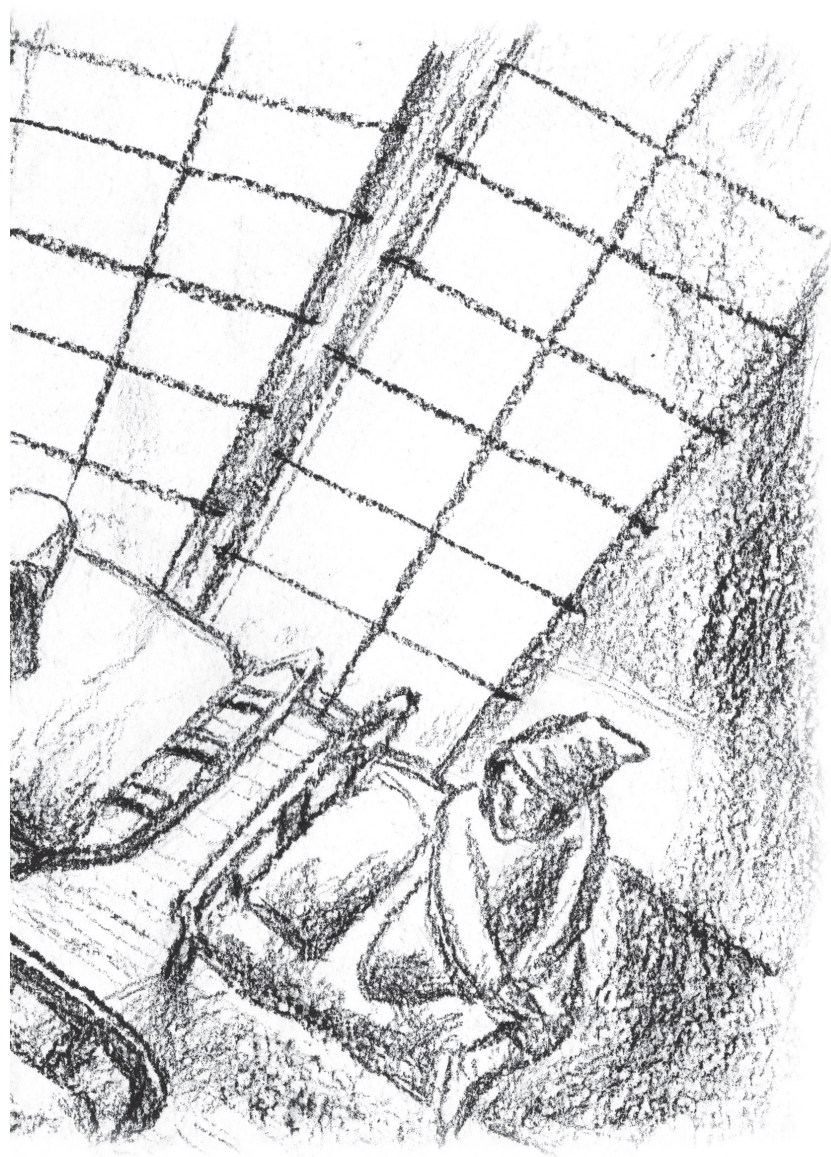
Otaqda döşəməyə vintlə bərkidilmiş çarpayılar qoyulub. Əyinlərinə göy rəngli xəstəxana xaladı geymiş, başlarına qədimlərdə dəbdə olan qalpaqlar qoymuş adamlar bu çarpayılarda oturub və uzanıblar. Bunlar – dəlilərdir.

Cəmisi beş nəfərdir. Yalnız bircəciyi əsil-nəcabətli zadəgan, qalanları meşşandır. Qapıdan birinci çarpayıda ucaboynu, arıq, pənaltılı kürən bıqları olan, gözləri daim yaşla dolu meşşan başını əlləri arasına alıb, baxışlarını bir nöqtəyə zilləyərək oturub. O, gecə-gündüz dərd-qəm içində başını yırğalayır, ah çəkərək acı-acı gülümsünür, söhbətlərə nadir hallarda qoşulur, adətən suallara cavab vermir. Arada şüursuz halda yeyib-icir, o da təklif ediləndə. Əzablı öskürəyindən, yanaqlarının arıqlığı və qırmızılığından vərəmə tutulduğu bilinir.

Ondan oyankı çarpayıda balacaboy, diribaş, cod saqqallı, zəncilərdəki kimi qara, qıvrım saçları olan zirək bir qoca var. Gündüzlər o, palatadakı pəncərələr arasında var-gəl edir və ya yatağında türklər kimi bardaş qurub oturur, qarquşu kimi dayanmadan fit çalır, astadan zümzümə edir, hınıldayır. Həm də gecələr Tanrıya dua etmək üçün duranda, sinəsini yumruqlayıb, qapıları barmağıyla qurdalayanda uşaq kimi şən və qıvraq olur. Bu, cuhud Moyseykadir – iyirmi il qabaq şapka emalatxanası yananda havalanıb və dəli olub.

6 №-li palatada məskunlaşanlar arasından fligeldən kənara, hətta xəstəxana həyətidən küçəyə çıxmağa təkçə ona icazə verilir. Görünür, xəstəxananın köhnə sakini olduğuna görə bu üstünlüyü qazanıb. Adamlar onu sakit, ziyansız bir dəli, şəhər təlxəyi kimi küçələrdə balaca oğlanların və itlərin əhatəsində görməyə vərdiş edib. Əynində xalat, başında gülməli bir qalpaq, ayaqlarında tufli, bəzən də ayaqyalın, hətta tumançaq

halda küçələrdə dolaşır, darvazaların, dükanların qarşısında dayanıb qəpik-quruş dilənir. Biri ona kvas verir, digəri – çörək, bir başqası – xırda pul. Beləliklə, o, fligelə adətən tox və cibidolu qayıdır. Gətirdiklərini isə Nikita bircə-bircə tutub əlindən alır. Köhnə əsgər bunu çox kobudluqla, özü də bilərəkdən edir, onun ciblərini çevirir, Tanrıya and içir ki, bir də bu cuhudu küçəyə buraxmayacaq, çünki ondan ötrü qayda-qanun pozuntusu dünyada hər şeydən pisdir.

Moyseyka xidmət etmək aşıqıdır. Yoldaşlarına su verir, yatanda üstlərini örtür, hamıya küçədən xırda pul gətirməyə, hər kəsə təzə şapka tikməyə söz verir, həm də sol tərəfindəki iflic qonşusuna qaşığıla yemək yedizdirir. Göstərdiyi bu xidmətlər heç də rəhmlı olduğuna, adamlara canı yandığına görə deyil. O sadəcə sağ tərəfindəki qonşusu Qromovu yamsılayır, ixtiyarsız ona tabe olduğu üçün belə edir.

Otuz üç yaşlı əsilzadə, keçmiş məhkəmə pristavı və quberniya katibi İvan Dmitriç Qromov təqibolunma maniyasından əziyyət çəkir. Gah yataqda yumaq kimi yumurlanır, gah da gəzinti adıyla bu küncdən o küncə var-gəl edir, nadir hallarda isə oturur. O həmişə gərginlik içində, həyəcanla məchul və anlaşılmaz bir intizar çəkir. Dəhlizdə cüzi bir xışıltı və ya həyətdə adi bir qışqırıq səsi eşidilən kimi başını qovzayıb dinləməyə başlayır: onunmu arxasınca gəliblər? Onumu axtarırlar? Bu zaman üz-gözündə son dərəcə narahatlıq və nifrət hissi dolaşır.

Onun daim solğun, bədbəxtlik saçan enli və sümüklü sifətindən xoşum gəlir, çünki mübarizələrdən və bitib-tükənməyən sarsıntılardan əzab çəkən ruhunu güzgü kimi əks etdirir. Üzünün ifadələri qəribə və ağırlıdır. Amma üzündəki dərin, səmimi iztirabın saldıdığı zərif cizgilər onun ağıllı bir ziyalı olduğunu bildirir, gözlərində həlim və saf bir parıltı var. Nikitadan başqa hamıyla son dərəcə nəzakətli davrandığına, qanacaq-lı və xidmətsevər olduğuna görə ondan xoşum gəlir. Kiminsə düyməsi, qaşığı yerə düşəndə cəld yataqdan sıçrayır, götürüb yiyəsinə verir. Hər səhər yoldaşlarına xeyirli sabahlar, gecələr isə şirin yuxu arzulayır.

Həmişə gərgin vəziyyətdə olmasından və ağız-burun əyməsindən başqa, onun dəliliyini bildiren həm də budur: bəzən axşamlar xalatına möhkəmcə bürünür, bütün bədəni əsim-əsim əsir, dişləri bir-birinə dəyə-dəyə çarpayılar arasında o küncdən bu küncə var-gəl eləyir. Baxanda elə bilirsən, qızdırmadan yanır. Qəfil dayanıb yoldaşlarının üzünə baxmağından adama elə gəlir indicə vacib nəşə deyəcək, amma, görünür, ağılı kəsir ki, onu dinləyən olmayacaq və ya başa düşməyəcəklər, səbirsizcə başını yelləyib gəzişməsinə davam edir. Ancaq içindəkiləri demək istəyi hər cür düşüncəsini üstələyincə özündə iradə tapıb odlu və ehtiraslı şəkildə danışmağa başlayır. Nitqi nizamsızdır, sanki qızdırmalı adam kimi sayıqlayır, dedikləri kəskin və aydın da deyil. Amma səsindən, sözündən nəşə fəvqələdə yaxşı şeylər dediyi duyulur. O danışanda siz həm bir

dəlini, həm də bir insanı tanımağa başlayırsınız. Onun dəlicəsinə etdiyi nitqi kağızda yazıb ötürmək çox çətin-dir. O, insanların rəzilliyindən, haqqı tapdalayan zorakılığından danışır, yer üzündə gün-güzəranın get-gedə gözəlləşəcəyini bildirir, hər an ona zalımların qəddarlığını və kütlüyünü xatırladan pəncərə barmaqlıqları haqda söhbət açır. Dedikləri isə köhnə və ala-yarımçıq oxunmuş mahnıların rabitəsiz bir həftəbecərinə oxşayır.